

ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ο ΑΓΙΟΣ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΩΝ

«Αγιος Νικόλαος ὁ Θαλασσίτης» και εί σε βρύσει του Ελληνικού λαοῦ. Τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Λευκάτα και τὸ ἔδιμο τῶν ναυτικῶν. Οὐ Απο Νικόλαος στὰ δημητικά τραχύωδια. Προστάτης καὶ τῶν... κυριώρων! Τὸ μερίδιο του. Τὸ ταξεῖδι τοῦ Ιεράρχη τῆς Λυκίας και ὁ Ἔωσθρός. Απὸ τοὺς πρητερικοὺς λόγους τοῦ Ηγεμονίας Σκευόφου. Παροιμίες για τὴ γιορτὴ τοῦ Αγίου. Τὰ εἰκενόβια του και τὰ Βυζαντίνα ἀγιογραφία. Και μιὰ παροιμία... «Ἐλληνοτευρική, κ.τ.λ.

Α' Νικόλαος! Ιδού μια δέσμη τίς μεγαλείτερων μορφών της Ελληνιστικής ιστορίας, ο ήρωας δεξιάς Τερψάρχης της Αιγαίου, πού άσπαρε και βρόντησε στην πρώτη Οιζουμιευκή Σύνοδο, όπου τη γρούιά του αναποδογύρισε την επικεχειμάτα του αδερφικού Αρείου. Ο Άγιος Νικόλαος ή Βατός ή ασιτής ή ο προστάτης των ναυτικών και κάθε ταξεδιώτη πού κινδυνεύει νά καταποντισθεί.

«Αγε Δημήτρη στεργανέ, κι' αγίε Νεκόλα ραντή !» λέει ένα Γαλαξιδιώτικο τραγούδι. «Απειρα Ελληνάρια βατόνα και οι στισιώδια φέρνουν τ' όνυμά του, καν σέ όλα τά πλεόμενα είνε παρασκευό το είκονισμά του, στην καινοτάτη των πλαισάρχων. Οι άγιοι γενετές λαζαριώδες : «Σὺν Ἀθῆναι καὶ κείσα κινέις» οι σημερινή πηγώτες λένε με παρομοία άντλειος : «Αγιε Νικόλα, βόβη με ! — Σείσε και συ τό χέρι σου !».

Από τά παλιά όρνια, οι χριστιανοί «έπιζαν έκ-
κλησίας σώζεται στο αρχογάλη της Μυκόνου, και ἄλη, παλιάν
άδωνα, στο θηριώδη άσωματος Λευκάτας, χωρὶς στά έρεις τού
ναυτού των Απόλλωνος. Είναι τοῦ 1670. Καὶ διός οἱ ἀρχαῖ, διαν-
τροφερεργούντων απὸ τὴν Λευκάτα, έφεραν στὴν θάλασσα πλούτινα
(γλυκούσια) γὰρ νά επιπλεόθων τὴν βοήθεια τοῦ Φοίβου Ἀπόλ-
λωνος. Ήστι καὶ οἱ σμηνεύοντι ναυτικοὶ ἀδελφούντων στὴν θάλασσα τὸ
καντήλιον του πλοίου καὶ φωνάζοντι πρός τὸν Α-
ριο τῆς κορωπῆς τοῦ Λευκάτα : «—Ἄη Νι-
κόλα, βρόνθι τοὺς θαλασσούντος κι ὅτο τὸν ζό-
μενο ».

“Ενα ἄγνωστο στοὺς πολλοὺς Κρητικὸ τραγοῦδι λέει :

—**Ένα καράσι** ἀρμένις
—**Κυρίε** ἐλέησόν μας **Χριστὲ**—
ἀνάμεσα τοῖς πάλαισ,
Παναγία καὶ **Χριστός**
καὶ ἄπις **Γιώργης** καὶ ἄπις **Λιάζης**,
καὶ ἡ γε' ἀγάπη **Πελαγία**
καὶ ἀγιος **Νικόλαος**, **Νικόλα**
βου θῆγμα τοῦ κόσμου
τῶν **Χριστιανῶν** καὶ ἔμας.
Βασιλεὺς σωτηρίνων τὸ βασιλεῖον

Οι κυρινεύοντες τοῦ τραγουδιοῦ ὑπόσχονται πλουσιά ἀναθήματα στὸν Ἀη Νικόλα, ἢν τοὺς σώσῃ.

Σὲ ἄλλο δημοτικὸ πάλι τραγοῦδι βλέπουμε τὸν Ἀγιο τῶν φυστονιασμένων καραβίων νό-

Στὴν πλώση κάθεται δὲ Χριστός, στὴ μέση ἡ

(Παναγία)

καὶ πίσω, στὸ τιμόνι τον ἡθέλει ὁ Ἀγ-Νικόλας.
Ἡ θέσις τοῦ ἀγώνα είναι κοντά στὸ τιμόνι, γιατὶ, σύμφωνα μὲ
παλαιὰ παραδόση, αὐτὸς είναι ἐμπειρότερος τοῦ τιμονιοῦ ...
Ο 'Αγιος Νικάος, αὐτὸς ἔχει καὶ ἀπὸ τῶν πονηρών,
Κατά τὴν ἐποχὴ τοῦ ἡ πειρατεία ἦκμασε στὴ Μεσόγειο Θάλασσα.
Σταν οἱ ληπταὶ αὐτοὶ τῆς διάλυσης ἐνιστάνενται μεταξὺ τους τὰ λά-
φυα, ἔχαγάν ταῦτα τὸ πειρατεῖον τοῦ 'Αγίου τοῦ πρώτης εἰναγάντας, μετρή-
σαν πολλά καὶ πολλά τὸ μεριδιό τους τὸ ένα μετρῶντας τον!

εργασίους, κατό πάντα το ειδόνημά του....

Ελλήν, χρονογέφας της έποκης έξιντες, δ. Χουνφράντες, γράψει φυλετικό πλούτο έκεινον από τόπο λαών, δ. κατάπιον καλόντος έναν πατάκη νά διαβάζει άγιασμον. Επειτα οι κούρσαρόι φιλούνται το ειδόνημα των Αγίων καθώς τέχνη του πατάκη, έκεινώντας τὸν Αγίο Νικόλαο ων τοὺς παπαστάρην στην ἐπιτείσιον.

— "Αγιά Νικόλα, στήν πλώρη μας και τὸ μερικό σου θὰ βγῆ με τὸ παραπάνω! ...

Τὰ διάφορα σιναξάρια διηγοῦνται πολλά θαύματα τοῦ Ἀγίου Νικολάου, ὅλα ὅμοια αὐτῷ φαίνεντα, ὅτι πηγάδιαν ἀπὸ τὸ ἐπεισόδιο ποὺ ἀνέπειρο στὸν Ιεράρχη τῆς Λιγκίας, σ. ἑνα ταξεῖδι του, ἀπὸ Αἰγαίου πατέρα, οἰκουμένης.

Παλαιότατος Επίλεκτης θεοφόρου, ο Φραγκισκός Σκούφος, στὸ οὐγγαριμά του «Τ ἐ κ ν η Ρ η τ ο ρ ι κ η σ π λ», περιγράφει τὸ θαύμα εκείνου τοῦ Ἀγίου μὲν ἀπόκρινε, ἀλλὰ καὶ ίδωρουμνη γίγαντος τοῦ 1679 : «Ποτὲ δὲν ὑψώθη πεισούστερον ή φήμη καὶ δέδοι τοῦ Νικολάου, παρὰ δεῖν ἡ ἄγρια θάλασσα καὶ τὸ θυμωμένον ἔκεινο θρίγον (δὲ Δαιμών) εἰς τοὺς πόδας τοῦ Αγίου ἐπαπειθῶθ· καὶ δὲ πάντοις καὶ μένουσι ἐξίλον. Καὶ δέ ποτεστέρων ἔγαγεν

'Ο "Αγιος Νικόλαος

γιον, επειδή ξέρωνταν μετρύσουν να ταξιδεύουν... "Ενας από τους προσκυνητές έβλημε στην τήξη κάτιν της χάρι και πήρε το δοχείο με τα λάδι, αλλά έναν έτασθενον, όχι "Αγός Νικόλαος φαρερόθηκε στ' θνετό το προθύμων ταξιδεύοντα και τὸν δί-
έτασε νά οιδεῖ τὸ λαδικό στὴ θάλασσα. 'Ο προσκυνητής ἔξιντνε, σὲτελέσε τὴ διαταγὴν τοῦ Αγίου, ἀλλὰ μάλις ἐρώτε τὸ δοχεῖο στὸν
μέσθο τῶν πελάγους, φλόγες πετάχτηκαν απὸ τὰ κύματα, μισθοδιά
πεισματικού καὶ τρομακια μεγάλη σωτηρίας, η οποία δὲ κατεποντιζε τὸ
πλοίο, αλλά δὲν το ποφάρεντα ή χάρις τοῦ Αγίου.

* * *

Η Αγιογραφία ἀσχολήθηκε πάντων καὶ μὲ τὴν ἀτεκόντιστοῦ Ἀγίου Νικολάου, πὸδ πάντων ἡ Βυζαντίνη. Ἀπὸ τῆς περιόρημης «Σχολῆς τοῦ Πανσέληνου», ποὺ ἴμματο στὸν Ἀγίον «Οὐρανὸν καὶ συνεχεῖς ἀκόμα τὴν καλλιτεχνικὴν τὰ παρόδοις, ἐδηγήταν δώρια εἰκονογράμματα τοῦ Ἀγίου τῶν Θαύλασσον». Ἔνα ἀπὸ τὰ σημαντικότερα εἰκονογράμματα τοῦ Ἀγίου, παλαιότατο καὶ ἀριστησης βυζαντίνης τέχνης, είνε καὶ τὸ ποιῶντα στὸ Μουσεῖο τῶν Καλῶν Τεχνῶν τῆς Βοστώνης. «Οπος ταφεστα καὶ ἀπὸ τὸ δημιουρεόμενο κλισέ μας, τὸ ἀπέτραπτα αὐτὸν τὸ Ἀμερικανικοῦ Μουσείου διατρέπεται αὐτῷ τοια.

* * *

Ο 'Ελληνικώς λαδός έπλασε διάφορες παροιμίες σχετικῶς μὲ τὸν Ἀγρο Νικῶνα καὶ τὴ γεωργίη του, που σηματεύει μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ κελμάνων. Μερικὲς δέντ' αὐτές εἶναι ἐκφραστικὲς καὶ άλλες στίχοι:

Ἀγρία Βαρδόρα μίλησε, κι' ὁ Σάββας ἀπεκρίθη
Μαζέψκε τε ξύλα κι' ἄχερνα καὶ σύντε καὶ στύ
Γυπόλι

